

Romano hangos

15^{re}

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 17 • ČÍSLO 4 • VYŠLO 30. DUBNA 2015

zprávy

BRNO – Evropští Romové budou v Brně hledat společnou řeč. Ale spoň to tvrdí populární romský politik Rostislav Lučanský, který takové evropské setkání představitelů romských menšin připravuje. Jde mu o vytvoření jednotné romské platformy, která by mohla být důstojným partnerem Evropskému parlamentu. Současně při tomto shromáždění mají být projednány problémy, které romskou komunitu tíží. Rozumná myšlenka! Snad ji pan Lučanský dokáže realizovat.

z obsahu

Téma čísla:

Neonacismus

strana 2 a 3

Boxerský klub Gaži

Brno se vrací

strana 1 a 5

Fotoreportáž z výstavy

Kesaj Čhave

strana 4

Dozvuky Mezinárodního dne Romů

strana 6 a 7

Petr Torák dostane Řád britského impéria

Čtyřicetiletý Petr Torák, původem z Liberce, žije již od roku 1999 v Británii. Posledních deset let pracuje pro tamní policii. Z ČR odešel proto, že ho napadli neonacisté v nákupním centru společně s jeho matkou. Kolem procházeli nakupující a nikdo se jich nezastal. V Anglii nejdříve pracoval v zemědělství na

poli, v restauraci rychlého občerstvení, později v továrně a na radnici. Nakonec byl přijat k policii. To bylo možné taky proto, že britská policie klade důraz na to, aby v jejích řadách byli i příslušníci různých menšin.

Slouží ve městě Peterborough, 120 km severně od Londýna. O jeho skvělé pozici u policie svědčí i fakt,

že jeden ze zločineckých gangů vypsal na jeho hlavu odměnu. Nebylo jednoduché získat práci u policie. Velkou roli hrála znalost jazyka. Kromě kriminálních případů, na kterých pracuje, pomáhá britským kolegům při komunikaci s tamní romskou komunitou. Řád britského impéria se uděluje za výjimečné

služby veřejnosti. Je to obrovská pocta, které se dostává nejen Petru Torákovi, ale tím jakoby bylo rehabilitováno celé romské společenství.

Sám Petr Torák se vyjadřuje takto: „Britská společnost soudí člověka podle jeho schopností, ne podle barvy pleti.“ (kh)



foto: Daily mail



foto: archiv Petra Toráka

Legendární boxerský klub se vrací do Brna



trenér Marián Stojka v klubu Gaži Family Box Team

foto: Sabir Agalarov

V prostorné, vzdušné tělocvičně vedle Městského divadla v Brně, na ulici Lidická otevřel dveře pro veřejnost rodinný klub Family Box Team Gaži Brno. Sestava profesionálních trenérů zde vede k budoucím boxerským úspěchům skupiny dětí a dospělých. Cvičit zde může každý!

„Rozhodli jsme se vrátit s cílem vychovat další generaci špičkových boxerů. Já a můj bratr Pavel Gaži jsme přesvědčeni, že je potřeba navázat na úspěchy z minulosti a pokračovat dál. Naše metodika výuky je unikátní a náš přístup k boxerům je téměř rodičovský,“ řekl předseda klubu, Ladislav Gaži. „Nevíme, jak dlouho na tomto světě ještě budeme, už máme svůj věk, proto chceme předat náš boxerský styl dál,“ dodal.

V minulosti boxerský klub Gaži Brno sklídl mnoho úspěchů na domácích i nejvyšších mezinárodních boxerských soutěžích. Dnes je cílem rodiny Gaži, podle jejich slov, vytvořit místo, ve kterém by studující mladí lidé z řad Romů i majority měli koníček a podporu. „Spousta

Pokračování na str. 5

zprávy

LONDÝN – Český Rom Petr Torák dostane v květnu Řád britského impéria od královny Alžběty II. Torák působí už několik let v řadách britské policie. Královna mu řád propůjčí mimo jiné i za službu v místní romské komunitě. Petr Torák je dozajista první Rom, kterému se takové pocty dostalo. Jak tvrdí, je to proto, že britská společnost soudí člověka podle jeho schopností, a nikoliv podle barvy pleti. Gratulujeme!

PRAHA – Ministr Jiří Dienstbier odvolal ředitele vládní Agentury pro sociální začleňování Bc. Martina Šimáčka z funkce, aniž sdělil důvody pro toto odvolání. Toto nečekané a náhlé rozhodnutí ministra vyvolalo protesty zaměstnanců Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády. K tomuto článku našeho redaktora Karla Holomka uvnitř čísla.

Příroda neonacismu

Je velice obtížné v dnešní době označit někoho jako NEONACISTU. Naše země je plná nacionalistů, kteří se domnívají, že jsou občané ČR jiné kategorie a my občané ČR romské národnosti tu jsme na návštěvě, jako nějací cizí státní příslušníci. Tito lidé většinou (ale není to pravidlo) nás Romy nemají v oblíbě obecně, tak nějak z principu. Takoví jedinci však nejsou NEONACISTÉ. Jejich politické ukotvení nesouvisí s NSDAP a nehlásí se k ideologii NÁRODNÍHO SOCIALISMU. Stejně tak nelze označit všechny anticiganisty za NEONACISTY, to by bylo od nás Romů pošetilé. Osobně jsem se opakovaně ve svém životě stal terčem diskriminace z důvodu romské národnosti, stejnou příčinu mělo i několik útoků z nenávisti, kterých jsem se stal obětí, od roku 2009 do současnosti se účastním demonstrací proti rasismu či blokad protiromských pochodů. Vystupuji na besedách s veřejností atd. Většinou jsem vyzoroval, že na druhé straně pomyslné barikády jsou frustrovaní jedinci, mnohdy s osobní negativní zkušeností s Romy. Avšak skutečných NEONACISTŮ není tolik, jak by se na první pohled mohlo zdát. Navíc žijeme v zemi, kde právní systém nemá tuhle záležitost řádně ošetřenou samostatným zákonem a jasnou definicí, například symbolů, tak jak je tomu v sousedním Německu. U nás v České republice je potřeba, aby soudní znalec určil, co je co a kdo je kdo.

Člověk nemusí být zrovna Doc. JUDr. PhDr. Miroslav Mareš, PhD., aby dovedl NEONACISTU nejenom označit, ale hlavně v té záplavě radikálně smýšlejících davů rozlišit. Základní teze těchto extremistů tkví v přesvědčení o nadřazenosti bílé rasy. Pokud se novodobí nacisté natvrdo odkopou a krom významných tetování na svém těle (ať už jde o číselné kombinace, runové nápisy, či jiné jasně definovatelné symboly) navíc bez zábran hájí ideologii a politiku NSDAP, přičemž neustále blábolí o nadřazenosti bílé rasy, je věc celkem jasná. Mé osobní zkušenosti jsou však ještě o trošičku přímočařejší. Oni skutečně kování NEONACISTÉ současnosti jsou, mimo ten odpor k nám Romům, hlavně zapřísáhlí antisemité. Jejich odpor a nenávisť k Židům jsou povětšinou stejné, a mnohdy větší než jejich anticiganismus.

Jednou jsem v rámci festivalu JEDEN SVĚT měl diskuzi s diváky na téma právě promítaného filmu a všiml si skupinky asi šesti v hledišti usazených NEONACISTŮ, kteří v našem regionu patří mezi známé postavky této WHITE PRIDE scény. Diskuze probíhala celkem klasicky, opět konfrontace s tím, co všechno mám jako Rom zadarmo, jaké mám výhody a kolik беру na dávkách a co všechno stát platí mně a mým dětem. Po tomto klišovitém kolečku se však diskuze s těmito pány stočila k jejich přesvědčení o židovském spiknutí za účelem ovládnutí světa a bylo mi doslovně citováno z prostoduchého knižního „díla“ PROTOKOLY SIONSKÝCH MUDRCŮ. Pochopitelně došlo i na popis údajného shromáždění rabinů a jejich plány na Židovském hřbitově v Praze. Přesvědčení a zápal pro věc u skutečných NEONACISTŮ je děsivý.

Těchto lidí bude v dnešní době nepochybně celkem dost a obávám se, že nebudou ubývat, protože přesvědčit někoho, proč nenávidět, není složité, neb mnozí již nenávidí a NEONACISTÉ jim dají jen „pádny důvod“, k těm všem těžkopádným, kterými je jejich mysl obtěžkána.

Drahomír Radek Horváth

Člen redakční rady a publicista v Romano hangos, externí redaktor ROMEA.cz, blogger – aktuálně.cz a iDnes.cz

Jak se vyrovnat s neonacismem v demokratické společnosti

Jak se zdá, lidstvo je nepoučitelné. Některým lidem nestačily hrůzy fašistických a nacistických diktatur během poslední velké války a miliony obětí jako výsledek rasistických teorií. I v demokratických společnostech Evropy se nyní objevují neonacisté, kteří obdivují vůdčí osobnosti zemí, které zavlekly svět do války a hrůzných obětí. Zákony demokratických společností nedovolují vyslovit zákaz občanských hnutí a jejich projevů a priori. Mezi takové patří, bohužel, i hnutí silně nacionalistická, která pod hesly ochrany vlasti prosazují ve skutečnosti odpor k jiným národnostem než té české. Od nacionalismu není daleko k neonacismu, případně fašismu.

Vyznavači neonacismu se však dokáží pokrytecky změnit v občany usilující o nastolení principů občanských svobod pod rouškou kritiky jiných občanů, kteří si dovolu-

jí být nezaměstnaní a pobírat sociální dávky. Nazývají je nepřizpůsobivými a pořádají proti nim pochody, které stojí stát obrovské miliony, když jim musí čelit policie. Jsou to hotové manévry. Přitom není žádným tajemstvím, že většina příznivců neonacismu je rovněž na dávkách a navíc stojí stát další velké výdaje, kterým musí demokracie čelit v zájmu ochrany života a bezpečnosti dalších občanů. Tak si vyberte, kdo je škůdce a kdo postižený.

Demokratická společnost to nemůže řešit prostým zákazem, když navenek to vypadá, že vše probíhá zákonem povoleným způsobem. Teprve když se projeví zřetelně nacistické manýry a sklony, může zakročit a zákaz je na místě.

Občané by si měli rozmyslet, komu dávají podporu a co je v jejich zájmu i v zájmu státu racionálně i morálně v pořádku. To je pod-

stata společenského problému a změny myšlení k humánnímu a tolerantnějšímu uvažování. To je ovšem ten nejtěžší a nejnáročnější program, jaký společnost může mít. Musí mít i výraznější podporu nejen ze strany politiků, ale především ze strany morálních autorit. Teprve pak se může dočkat úspěchu.

Osobně si dovoluji vyslovit názor, že po 25 letech úsilí o nastolení demokracie i v naší zemi bychom už mohli vědět „kdo je kdo“. Jestliže prokazatelně jasný dlouholetý vyznavač nacismu oznámí uspořádání pochodu proti nepřizpůsobivým, mohly by úřady v rámci řízení vyslovit požadavek náročnějšího a prokazatelnějšího chování v rámci pochodu nebo protestu. Demokracie nám nic lepšího nabídnout nemůže. Zákazy a příkazy nás směřují do totality. Už jsme si jí užili i tak dost.

Karel Holomek

Proč odvolat ředitele Agentury?

Ministr Dienstbier zcela nečekaně odvolal ředitele vládní Agentury pro sociální začleňování Bc. Martina Šimáčka. Důvody pro odvolání nesdělil.

Připomeňme, že vládou zřízená Agentura měla působit v nejslabším článku sociálního začleňování, zejména Romů, v obcích. Měla svým know how v této oblasti přenášet program vlády do obcí, které velmi často tento program nerespektovaly a často konaly zcela opačně – tak, jak jim to diktovaly důvody politické praxe v nastolování populismu, dle přání občanů. Po několika letech existence Agentury byly výsledky její práce v obcích naprosto různorodé.

Někde zcela úspěšné a excelentní, jinde naprostý propad. Lze shrnout, že v obcích s počtem Romů menším než 1000 lidí mohlo být dosaženo úspěchu v bytové a sociální situaci obce, v praktické realizaci této politiky mezi Romy i jejich úspěšnějšího začlenění do života obce. Ve větších obcích s desítkami tisíci Romů Agentura obvykle neuspěla. A nemuselo to být její vinou. Důvod je jasný: Velké počty jedné národnostní skupiny, postížené sociálním vyloučením, představují dlouhodobý a náročný, nejen společenský, problém.

V každém případě je možno ředitele Vládní agentury pro sociální začleňování Šimáčka pokládat za úspěšného vládního manažera. Proto je jeho odvolání překvapivé. O těch důvodech není však nutno spekulovat.

Chci upozornit na příčiny, které k jeho odvolání mohly vést. Byly podstatou kritiky některých romských členů vládní Rady, a Šimáček o nich věděl, ale příliš váhy jim nepřikládal, bohužel.

Při krátkém šotu v České televizi v pátek večer 17. dubna nemluvil upřímně, když říkal, že netuší, jaké důvody mohly ministra vést k jeho odvolání. To se vždy jen tak říká.

Dokázal činnost Agentury přesvědčivě a téměř vždy jen kladně zhodnotit, a to v neuvěřitelně podrobných líčeních akcí Agentury v příslušné obci.

Jednoduše řečeno, nedokázal věrohodně vyšetřit v terénu výsledky práce v cílové skupině.

Ta mohla být v mnoha případech nadále velmi neutěšená. Takové konstatování ovšem nemohlo dost dobře v popisu úsilí Vládní agentury obstát – a to mohlo být opravdu i v případě neúspěchu náležité. Agentura musela vykazovat výsledky, i kdyby nebyly. A to se dělo. Byl to důsledek dvou handicapů,

které pan ředitel nechtěl přiznat a řídit se jimi.

V podstatě nenechal připustit prvek znalostí romského prostředí a mentality v účasti na práci Agentury. Pokud tomu tak z počátku bylo, silné romské osobnosti, které zde působily, se s Agenturou rozloučily. Současní pracovníci v ní nedokázali v terénu působit přesvědčivě a také nebyli jako takoví vnímáni příslušníky romské komunity, z nichž dodnes většina neví nic nejen o činnosti Agentury, ale dokonce ani o její existenci.

Jistou omluvou může být, že mnohé obce spolupráci s Agenturou přijaly, aniž to myslely vážně. Protože jim to mohlo přinášet peníze a argument, že s vládou zpívají stejnou píseň.

Prostě naprosto pokrytecký přístup. Vzpomínám na to, že spolupráci přijala svého času i primátorka Chomutova Řápková, ačkoliv bylo zcela jisté, že to nemyslí vážně.

Závěr je pořád stejný: Bez skutečné a opravdové účasti Romů v realizaci programů nejen sociálního vyloučení, ale i programu integrace Romů do společnosti, což je program mnohem širší a náročnější, nebude úspěchu dosaženo.

Karel Holomek



Anketní otázka

Jak rozpoznáte ve svém okolí neonacistu?



Denisa Havrlová, Bratislava

Vo svojom okolí veľmi rýchlo spoznám nacistu nielen podľa oblečenia, ale aj správania sa. Takýto sú nebezpeční, ale najnebezpečnejší sú tí, ktorí svoje presvedčenie nedávajú navonok znáť, pretože pracujú ako policajti, právnici, počítačoví experti, tvorcovia internetových stránok. Pomáhajú nacistickým skupinám sofistikovane, a to najnebezpečnejšie. Každý prejav nacizmu by sa mal exemplárne potrestať, bohužiaľ na Slovensku tak tomu nie je. Môžu pokrikovať fašistické heslá, pochodovať mestom a mať fašistický znak na oblečení a nič sa im nestane. Pokiaľ sa bude spoločnosť a politici k tomuto problému takto nečinne stavať, nevidím naozaj riešenie k tomu, aby sme zabránili útokom nielen fyzickým, ale aj iným, ktoré poškodzujú všetky menšiny, nielen rómsku.

Katarina Vtáčniková Kocurová, Bratislava



Neonacista je zväčša nešťastný zakomplexovaný človek, ktorý nedostatok sebadôvery kompenzuje agresívnym a mimoriadne netolerantným vystupovaním. Vinníkov svojej neradostnej situácie hľadá všade inde, len nie u seba. Hnev obracia voči príslušníkom menšín (národnostných aj sexuálnych), príslušníkom susediacich národov, niekedy aj veľmocí, ale aj voči ľuďom s odlišným životným štýlom. Pestrosť spoločnosti nedokáže vnímať ako niečo obohacujúce. Naopak – každá rozdielnosť ho zneisťuje, znervózuje a vyvoláva agresivitu. Absencia sebadôvery vedie k zgrupovaniu týchto jedincov do skupín, kde sa navzájom utvrdzujú a povzbudzujú vo svojich pochybných postojoch. Nenávisť často zbabelo ventilujú v anonymných internetových diskusiách. Tito ľudia sa neraz otvorene hlásia k nacistickej ideológii a jej smutne známym predstaviteľom z minulosti. Paradoxne však väčšie nebezpečenstvo predstavujú prefikanejší neonacisti, ktorí by si to nikdy otvorene nepriznali. Svoje výlevy spravidla začínajú kúzelnou formulou „nie som rasista, ale...“, alebo „nemám nič proti homosexuálom, ale...“ a svoje krajne nedemokratické postoje obhajujú demokratickým právom slobody prejavu. No a teraz sa dostávam k otázke – čo s nimi? Aktívni musíme byť „na všetkých frontoch“. Začiatok je doma v rodine. Viesť deti k tomu, aby poznali súvislosti a históriu, aby citlivo rozlišovali, kde sa končí zdravá pluralita názorov a začína nenávisťná ideológia. Nemlčať, nebáť sa otvorene vyjadriť svoje postoje medzi kamarátmi, susedmi, či kolegami na pracovisku. V prípade potreby využiť všetky zákonné postupy a nenechať sa odradiť. Ak polícia neposkytne potrebnú súčinnosť, treba sa obrátiť na vyššiu inštanciu. Ak zlyhajú štátne orgány, treba problém riešiť hoci aj na úrovni EÚ. Je to úmerné, zdĺhavé a každý z nás má kopu iných vlastných starostí, ale žiaľ, je to jediná cesta. A ešte jedna podstatná vec. Musíme mať otvorenú myseľ aj srdce, vyberať si priateľov starostlivo, ale bez predsudkov, a takto postaviť proti nenávisti bariéru priateľstva a spolupatričnosti.



Petr Maček, Brno

Myslím, že v dnešnej dobe je ťažšie poznať, kto je a kto není nacist, než tomu bolo dříve. Dříve se tato ideologie stylizovala takřka výhradně do formy typu skin s vyholenou hlavou. Bohužel dnes se stále více můžeme setkávat s nacistickými názory u běžných, na první pohled nijak se nelišících lidí. Tito lidé jsou často svedeni různými propagandami a většinou jsou to lidé, kteří jsou přesvědčeni, že bojují proti zlému. Jak by se s takovými lidmi mělo legitimně zacházet? Pokud se takový člověk už dopustí nějakého trestného činu, jako je třeba hanobení rasy atd., je samozřejmě správné postupovat zákonnými prostředky. Mám za to, že by se takové věci neměly v civilizované společnosti trpět ani v té nejmenší míře. Je velmi zvláštní, kolik rasistických výroků člověk na sociálních sítích najde, a přesto to nikdo neřeší.

Mnohdy se ale nejedná o veskrze zlé lidi, ale lidi touto ideologií obelhané. Zjistěte všichni víme, jaké lži na internetu o Romech kolují.

V takovém případě vidím jako nejefektivnější naopak vstřícnost k takovému člověku ze strany Romů a jiných národů a vůbec všech, proti kterým má takový člověk výhrady, protože mnohdy takoví lidé po několika dobrých zkušenostech začnou svoje názory rychle přehodnocovat.

Anna Marie Bagarová, Brno



Já osobně si myslím, že je to občas velice těžké, avšak postupem času jsem zjistila, že nikdy nemohu dát na první dojem. Jsou lidé, kteří působí nesympaticky a necítíte z nich dobrý pocit, ale po chvíli, kdy se pozdravíte nebo je poprosíte o laskavost, vám s radostí pomůžou či odpoví. Podle mého to chce trochu více ostražitosti a žádné urychlené závěry. Pokud je člověk nacistou, tak bychom mu měli ukázat, že my nacisté nejsme, ne násilně, ale inteligentně. Každý by měl nejdříve zkoumat sebe.



Michal Šamko, Veselí nad Lužnicí

Otázka, jak poznat nacistu, se zdá být velice jednoduchá a každý by asi hned odpověděl: nácek je holohlavý, nosí vojenské boty – kanady, většinou maskáčové kalhoty, černou bundu ozdobenou hákovým křížem. Ale i nacisté se rozdělují do několika skupin, jedna z nejznámějších je hnutí Skinhead. Poznat nacistu je mnohdy i velmi těžké, může být oblečený tak jako každý jiný člověk, ale když promluví, tak se hned prozradí. Nacistou může být i náš soused, který nám nedá nic najevo, prozradí ho však jeho oblečení, které je označeno třeba číslem 88, což v sobě skrývá kód pozdravu HH čili Heil Hitler. Nacisté se mezi sebou poznávají i podle čísla 420, které mají třeba na bundě. Tímto číslem, které čtou opačně 20. 4., si připomínají narození Adolfa Hitlera. Ústava dovoluje i těmto lidem scházet se, protestovat, manifestovat, ale při spáchání rasistických činů by je měla i tvrdě postihovat a trestat.

Marta Hudečková, Praha



Ta otázka je pro mě docela těžká. Já nacistu vizuálně nepoznám, pro mě je skrytý rasismus větší hrozbou než ten, kdy se za své myšlenky a projevy nestydí a svůj vzhled k tomu i upraví. Nicméně si myslím, že k rasismu pomáhají v největší míře média, kdy mnohokrát uměle vytvoří nenávisť k lidem, kteří se vymykají uniformní podobě. Takže legitimní zacházení? Zařadit nenávisně do různých zábavných pořadů, reklam a filmů naše lidi, ale ne v roli „romského muzikanta či kriminálního“, ale více diváků v hledišti atd.. No a jako jedinec? V mém věku snad jenom ignorace plná rozhořčení, jelikož zákon, který byl vytvořen proti rasismu, funguje vždy tak, jak to v daný okamžik zákonodárcům vyhovuje.



Jitka Závodná, Kladno

Osobně si myslím, že poznat nacistu na ulici a v běžném životě nemusí být až tak jednoduché. Nacistická ideologie jako taková stojí mimo zákon, a proto ji často její příznivci veřejně nepropagují. A pokud ano, často ji předvedou v „jiném kabátě“, který se může zaměřovat i široké veřejnosti. Typickým příkladem je poukazování na negativní chování etnických skupin žijících v určitém státě. Toto poukazování ale není často úplně objektivní, paušalizuje a vyzdvihuje pouze některé hodící se aspekty. Dále rozebírat jednotlivé příklady nemám nyní v plánu, protože to je téma na delší diskuzi, ale myslím si, že by veškeré projevy nacismu měly být potírány v rámci zákona. Na druhou stranu si ale nemyslím, že je lze úplně potlačit silou, policejními zásahy a soudními procesy. Jejich hlavní nebezpečí vidím v tom, že mohou na svou stranu strhnout celou společnost, což se jasně ukázalo v období před 2. světovou válkou, a proto jako jedinou účinnou cestu vidím „nedávat nacistům zbraně do rukou“, tj. vyvracet jejich ideologii a myšlenky tím, že celá společnost uvidí, že tito lidé nemají pravdu, že překrucují fakta a hlásají do světa polopravdy...

anketu připravil Gejza Horváth

**Chcete přispívat
na naše anketní stránky?**

**Ozvěte se na romangos@volny.cz,
nebo přímo šéfredaktorovi na
romanohangos@gmail.com.**

dopisy čtenářů

V tomto čísle si dovoluujeme zveřejnit několik dopisů našich čtenářů. V těchto dopisech kromě smutných příběhů těch, kdo je píšou, najdete také důležité postřehy ohledně témat, kterými by se naše noviny také měly zabývat. Jsou to drogy, prostituce a hloupý zločin z nouze, který odnáší ze svobody schopné lidi za mříže. Dopisy čtenářů ať slouží všem ostatním jako příklady toho, jak by to v životě nemělo být. Ze své strany slibujeme Juliovi Horváthovi, že problematikou drog se budeme v novinách zabývat. I podle nás se jedná o jednu z nejhorších chým současnosti, již obětmi jsou především nevinné děti.

1. Dne: 3. 4. 2015

Vážení romano hangor,
chci Vám poděkovat, za to že jste si
na mě vzpoměl i v tomto roce.
Přijímám že má i má zvláštnost - romy
i neromy potěší.
Chci bych reagovat na Vaši anketní
otázku:
CO PRO MĚ ZNAČENÍ SVOBODA A CO
JI MUŽE OHROŽIT?

Sabotáže je momentálně nacházím ve
VTO (Parolnicka, ušlechtilá), že
svoboda znamená pro mnohé z nás
člověk si co si člověk zaslouží,
člověk si, co jeho ková, čeká,
vzdelávat se, rozvíjet svojí osobnost a
podnikat, ale máš romy, ale i neromy
kdo možnost využít. Já si myslím
i toho, že sociálně slabší, to v životě mají
těžší protože v první řadě mají málo, a
budou jít a kam si něco lehce...

Já se jednám Vám děkuji za to, že mi
posíláte Romano hangor zdarma. Moc
si toho vážím...
Jitka Závodná

ZDRAVIM REDAKCI „ROMANO HANGOS“,
JMENUJI SE JULIUS HORVÁTH A MOMENTÁLNĚ SI ODPOČÍVÁM
TREST 4,5 ROKY VE VĚZNICI VINAŘICE.
ČTU VAŠE NOVINY, A V PRVNÍ ČÁSTI VÁM CHCI PODĚKOVAT
ZA VAŠI SMYSLNOU A INSPIRUJÍCÍ PRÁCI.
JÁ SAM JSEM SI ŽIVOTA VÁŽIT NEBOJÁVAL A POLOVINU SVÉHO
ŽIVOTA JSEM PROTRAVIL FETOVÁNÍM A PO KRIMINÁLECH.
DNESKA JE MI 30 LET A PĚŠEL JSEM O VŠECHO O ZDRAVÍ,
O LÁSKU I O PŘÍZEV RODINY, MÁM JEN DUŠKY A PŘED
SEBOU JEŠTĚ 3 ROKY.
JAK LŽ JSEM PSAL, VÁŽIM SI VAŠI PRÁCE. JEN MĚ UDOVITE
ŽE SE MILDO NEZABÍVÁ TÍM NEJVĚTŠÍM SOUČASNÝM
PROBLÉMEM NAŠEHO NÁRODA, KTERÝM JSOU DROGY.
UVDÍM TO I TABY V KRIMINÁLE 90% ROMŮ JE TABY DÍLY
DROGÁM, TY BOHATÍ JE PROBÁVAT A TY CHUDÍ KURVOTY,
TAKŽE MUSÍ KRÁST.
JE TO LOGICKÝ, PROTOŽE CO DNESKA UVDÍ ROMSKÉ DĚTI
KOLEM SEBE? UVDÍ NA JEDNÝ STRANĚ ŘÍDU A NA DRUHÝ
DEALERY DROG U MERCEDESECH
DROGY JSOU V OČÍCH MLADÝCH ROMŮ ČASTO JEDINÁ
CESTA „NAHORN“. JÁ SAM JSEM TO PŘED 15-16 LETY
TAKŽE UVDĚL, A NEJEN JÁ, VLASTNĚ CELÁ MOJE GENERACE.
UVDĚL JSEM SE ZEDNÍKEM, A PROTOŽE JSEM JEŠTĚ
VE TŘETÁKU MĚL SAMI JEDNÍČKY, MOJE TĚDŮNÍ UČITELKA
(PANÍ CHALOUPKOVÁ) MĚ DOPOBÍDLA NA NÁSTAVBU NA
STŘEDNÍ PRŮMYŠLOVOU ŠKOLU. USTOUPIL JSEM NA OBOJE
⇒

www.romea.cz

**Informační portál o všem,
co se děje ve světě Romů.**

Výstava Kesaj Čhave v Muzeu romské kultury

V dubnu se prostory Muzea romské kultury v Brně naplnily davem zvědavé veřejnosti. Lidi se přišli podívat na vernisáž komiksů a fotografií z dílny francouzských autorů „Kesaj čhave – příběh dětí vily Kesaj“.

Hlavní část projektu představuje výstava „Bohatství Romů“ shromáždující úryvky z dokumentárního komiksu, na kterém pracuje Johann La Berre, ilustrátor z francouzského Rennes. Komiks vypráví příběhy dětí z hudebního a tanečního souboru „Kesaj čhave“, složeného z dětí a mladých lidí pocházejících z osad na východním Slovensku.

Kromě vysokých představitelů Brna a francouzského města Rennes, se otevření výstavy zúčastnily i samotné děti vily Kesaj pod vedením charismatického slovenského hudebníka Ivana Akimova. Životní síla a energie, kterou s sebou „Ivanovy děti“ přivezly, rozhýbala formálně oblečené návštěvníky natolik, že většina z nich po shlédnutí výstavy pokračovala v hromadném tanci v konferenčních prostorách Muzea. „Zábava byla spontánní a neřídovaná, a to je zázrak, který umí darovat jen děti a opravdoví umělci,“ řekla jedna z návštěvnic výstavy.

Na projektu Bohatství Romů pracovala celá řada mediálních odborníků a umělců v čele s ilustrátorem z francouzského Rennes Johanem La Berrem. Špičkový fotograf Michell Delage dal dohromady soubor fotografií, které nazval „Kesaj Čhave, zázrak dětí vily Kesaj“. Manželé Marie-José a Claude Carretovi vystavili v Muzeu svůj soubor snímků „Naše cesty za Romy“. Zmínění autoři již třicet let tvoří reportážní fotografie zachycující momenty ze života Romů z celé Evropy.

Multimediální výstava Bohatství Romů je sentimentální a poučná. Podle kurátora Martina Chlupa, „zajímavým způsobem spojuje řadu uměleckých druhů – komiks, hudbu, tanec, fotografii, film, a stejně tak vytváří most mezi naší republikou, Francií a Slovenskem.“

Spontánnost a radost z hudby skupiny Kesaj čhave si podmanily diváky nejen doma na Slovensku a v Česku, ale i ve Francii, Polsku, Švýcarsku či Maďarsku. Při vystoupení na pódiu prestižního paláce Zenith v Paříži jim aplaudovalo na sedm tisíc diváků. Repertoár skupiny Kesaj Čhave se skládá z jejich vlastního výběru nejoblíbenějších romských písní.



kurátor výstavy Martin Chlup

Renneské sdružení Yepce si dalo za cíl propagovat a podporovat kulturní výměny v rámci Evropy. Od roku 2004 podporují skupinu Kesaj Čhave a snaží se umožnit rozvoj tohoto uměleckého projektu. Postupně vzniklo mnoho propagačních materiálů, weby, fotografie, videa.

V květnu 2010, v rámci prezentace festivalu „Akana me“ organizovaného sdružením Kežmarský hlas, dva členové Yepce podnikli 2500 km dlouhou cestu z Rennes do Kežmarku na kole. Díky dobrovolníkům byla zrealizována například tvorba nových kostýmů pro

skupinu, organizace koncertů Kesaj čhave (turné po Dánsku a Itálii, festival Sziget v Maďarsku, turné v Bretani, Rennes), dobročinné sbírky, překlady tiskových materiálů, či podpora školního programu v Kežmarku pro romské děti. (nnj) foto: Sabir Agalarov



Johann La Berre (vlevo), autor výstavy Bohatství Romů



náměstek primátora Matěj Hollan



Ivan Akimov a skupina Kesaj Čhave

Okénko Muzea romské kultury

Na začátku dubna zakoupilo Muzeum romské kultury rozsáhlý soubor 52 kusů historických pohlednic a fotografií ze sbírky soukromého sběratele.

Významně se tak podařilo rozšířit fond fotodokumentace, který

muzeum postupně buduje již od svého vzniku a který prezentovalo kupř. v publikaci Devleskere čhav. Svedectvom starých pohľadnic (Region Poprad, 2006).

Na ukázkou připojujeme tři fotografie. Případní zájemci si ostatní

pohlednice mohou po domluvě s kurátorkou fondu Lenkou Grossmannovou prohlédnout přímo při badatelské návštěvě brněnského Muzea romské kultury.

Jana Habrovcová,
Muzeum romské kultury



Hudební soubor v krojích. Skupina Slováků z Kyjovska, dopisnice ve prospěch sletu sokolstva v Brně. Vydává J. Procházka v Brně, Rudolfova 9, zhotovil Neobrom, Brno.



Romská osada pod Tatrami. Nákladem Legionářské tržnice. Tatr. Lomnica. **foto: FON Praha 1931**



Romská osada – skupina Romů před domy, Moldava nad Bodvou, Fodor Uštván.

Legendární boxerský klub se vrací do Brna

Dokončení ze str. 1



děček nemá doma nikoho, kdo je požene na trénink. Chceme vytvořit pro děti místo, kde o jejich volný čas bude postaráno komplexně. To znamená, že nám nejde jen o to, aby tady boxovali. Mohou v našich prostorách dělat úkoly do školy, celkově pečovat o své tělo a psychiku. Máme zde odborníky nejen z řad profesionálních boxerů, ale i dvě pedagožky, které se o děti starají a zajímají se o ně,” vysvětlil záměry klubu Ladislav Gaži.

Výuka probíhá v malých skupinách. Zatímco Marian Stojka s přísností a trpělivostí vkládá malým dětem základní postoje, technicky správné údery a rychlé nohy, trenér Pavel Gaži mladší cvičí s dorosten-

ci a staršími boxery způsoby vedení boje ve sparingu a rozvíjí jejich fyzickou a mentální kondici. „Vítání jsou všichni zájemci bez rozdílu barvy pleti. My nerozlišujeme lidi podle jejich vzhledu. Zajímá nás každý, kdo chce věnovat svůj čas svému osobnímu rozvoji. Prostřednictvím boxu jsme schopni vychovat sebevědomý a silný lidi,” řekl trenér Pavel Gaži mladší.

Tréninky probíhají každý den na adrese Lidická 22, Brno. Rozvrh tréninků je dostupný na stránkách www.artfactorybrno.cz

Trenéři: Pavel Gaži, Ivan Dunka, Marian Stojka, kontakt pro veřejnost: 724 220 223

text a foto: Sabir Agalarov

Džanes romanes IV

O manuša hine savore jekh.

Lidé jsou si všichni rovni.

O Del kerďa savore manušen pro peskero čitro.

Bůh stvořil všechny lidi k obrazu svému.

anglalthodo

předsudek

nakamiben

nenávist

bibacht

zlo/neštěstí

šilalo jilo

studené srdce

bokhalo/chalo/hamižno

lakomý

te marel pes

bojovat

vaš o čačipen

za pravdu

vaš o romipen

za romství

vaš amari čhib

za náš jazyk

vaš amaro than maškar o nipi

za naše místo mezi lidmi

O kham labol the pre amende.

Slunce svítí i pro nás.

pro kale the pro parne

pro tmavé i bílé

holo/nango šero

holá hlava, skinhead

o rasismus

rasismus

e diskriminacija

diskriminace

manušengere čačipena

lidská práva

Maras pes vaš lenge savore jekhetane!

Bojujme za ně všichni společně!

kamas kamiben

chceme lásku

amaľipen

přátelství

but'i

práci

feder dživipen

lepší život

dureder

v budoucnu

Jan Horváth

„Na murdarde tumen, ta so...”

Kada, so tumenge phenava, pes ačhiľas imar čirľa, kana miri romňi užarelas pandžtone čhavores. Geľam Ostravate andre špitaľa ko džuvľikano doktoris. Pre štacija prebešľam andre električka. Odoj paš o vudar terďolas jekh džungalo holo šero.

Bešľam amenge dureder lestar. Has chandžalo, tele phenelas savoren Romen. Daravas pal miri khabňi romňi, te na lake vareso kerel. Dovakerďam amen jakhenca, hoj pre aver zastavka džaha avri. O holo šero terďiľas paš o vudar u nakamelas amen te mukhel avri. Sig chuťiľam avre vudareha avri.

Has baro šil, šilaľi balvaj phurdelas, kije špitaľa geľam buter sar duj kilometri pro pindre. So pes amende ačhiľas, vakarahas le doktoriske. Džanen, so phend'as?

„Na murdarde tumen, dživen, ta so...?”

Koda phend'as manuš, so sasťarel le manušen. So šaj užaras kolendar, so hine teleder? Avre gadžendar, so amen, le Romen, nakamen?

O rasismus, telepheniben but dživel andro manuša the adadžives. So amen šaj keras? Šaj, hoj savore pes maraha vaš amare čačipena, vaš o romipen. The amen, o Roma, sam adaj khere u ňikhaj nakamas te denašel.

Jan Horváth

„Nezabili vás, tak co...”

Tato událost se stala před léty, když moje manželka čekala naše páté dítě. Jeli jsme do ostravské nemocnice na vyšetření. Na nádraží jsme nastoupili do tramvaje. U okna stál skin, tak jsme si sedli dál od něho.

Začal provokovat, mluvil o Romech jako o parazitech. Báľ jsem se o svou těhotnou ženu, očima jsme se domluvili, že příští zastávku vystoupíme a do špitálu půjdeme raději pěšky. Zatarasil nám východ, rychle jsme přešli k druhým dveřím a vystoupili. Tramvaj odjela i s tím fašistou.

Do nemocnice jsme šli po svých, byla zima, foukal studený vítr. Tuto příhodu jsme vyprávěli panu doktorovi, jeho reakce nás překvapila: „Nezabili vás, žijete, tak co...” řekl.

To byla slova člověka, který dbá o životy jiných lidí. Pak se nelze divit obyčejným lidem, kteří nás nenávidí.

Předsudky a netolerance, zvláště v této době, kdy mnoho lidí je bez práce, jsou každodenní realitou v této společnosti. Jak se proti tomu postavit, jak bojovat? Jak čelit nenávisti a zlobě, která je hluboko zakořeněna v myslích mnoha občanů? Tím, že budeme jednotně vystupovat proti jakékoli diskriminaci a důsledně prosazovat svá práva. I my, Romové, jsme tady doma a nehodláme nikam emigrovat.

Jan Horváth

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.

Jeho jednotlivé relace

lze zpětně vyhledat v archivu textů

na www.romove.cz

Adriana

„Tu mange phenes, hoj mro pirano hino čorachano, the me tuke majinav te paťal?!“ kerav vika pre miri pheň the marav la. Randav la pal o muj, dichinav zaačhivandos the cirdav la pal lakre bare hneđe bala, mek bu-ter sar joj man. Nisostar nič pes phundravel o vudar the amaro phral, so hino deše beršenca phureder sar amen, o Petros, man zoraha odčhivľa. „Prebačinen tumenge, the den tumenge o vasta,“ phenel zorale hango-ha avka, hoj pes mange kamel te asal. Me mek bareder vika kerav: „Joj phenel, hoj o Michal hino čorkerdo, the me lake majinav te prebačinel?! Šoha!“ Sar oda dophenav, pekľom la pal o muj, joj man pekel pale, the pale pes maras. O Petros amen zacirdel, paľis man he la pheňa pekel the bičav-vel amen, hoj pes te džas te sikhľol. Sakaňik sar hin prazdňini! Aľe sig-es les šundam, he te mange ehin imar dešuefta the la Marketake dešušov.

Navakerav laha. Som avka choľamen, hoj mandar e goďi odgeľas. And-al e kuchňa šunav varesavo vakeriben, vašoda džav paš o vudar the šunav e duma. „...has, avka pes mange khatar o bugelaris, so mange ehas andre taška, našľile pandž šel. Ko aver oda šaj avľas? Te hem joj phirel Vlachoha!“ Aver lava imar našundom, harangozindä o telefonos the o Petros les vazdľas. Guruvňi jekh, gondolinav mange andre mande. Korkori hiňi romaňi čhaj the kerel pestar frajerka, phirel barikaňi. Joj bi le romane čha-veha šoha naphirdahas! The avka pre late džal te dičhol, hoj hiňi romaňi. Avka sar pre ma oda džal te dičhol, the pro Petros.

„Adriano, av kade!“ šundom andal e kuchňa, the me, he te nakamľom, mušindom te džal. „Beš tele,“ sikhavel mange o Petros pro than anglal les-te. „Tut ehin pirano?“ phučel mandar džungales. Darav man lestar, aľe phe-nav zorale hangoha: „Hin.“ Džal pre leste te dičhol, hoj bi man pekľahas pal o muj, aľe ľikerel pes. „Hi, the sar pes vičinel tiro pirano? So kerel, štu-dinel, kerel buťi, andal savi famiľija hino!“ Devla, jov mandar naphučel, jov man avri chudeľ! „Vičinel pes Michal Daniel, kerel buťi pro sidlišťos the leskri famiľija naprindžarav,“ nadav pre ma te dičhol e dar. „Uri tut,“ phenel mange the me našťi našunav. Som urďi the užarav, so mange phe-nela. Bešas andro motoris, phuro žigulikos, so le Petros hin pre buťi. Džas talam deš minuti, pro drom nadikhav. Gondolinav, so pre kada phenena miri daj the dad, kerna pre mande vika? Calo džives hine andre buťi so-dujdzene the...“ „Dža avri,“ phenel mange the maj harangozinel pre vare-savo harangocis, the me pre leste genav – Maria Bangová. Phundravel pes o vudar the andre leste terďol – miro Michal! Has oda čačipen. Čorkerlas avri o khera, o motora, the oda avka šukares, hoj les o žandara našťi chudenas. E Maria Bangová has leskri sesterňica, jov le late bešelas.

Aviľam khere, bešľom mange pro haďos the gondolinkeravas. O Petros avľa pal mande, dikhľa pre mande the kerďas pre ma vika: „Akanak ma rov!“ „Me narovav!“ kamavas te phenel, aľe o apsa mange čuľanas pal o muj tele, the o Petros, vaš oda, hoj leske ehas pal ma pharo, mange phen-ďa, hoj te narovav, hoj oda namol cena. „Aľe me rovav vašoda, hoj somas ajši diliňi the iľas man pal e goďi,“ rovkervav the dav mange lav, hoj man imar šoha nazakamava andro nisavo murš!

Veronika Kačová

Povídka Adriana

„Ty mi říkáš, že můj kluk je zloděj a to já ti mám věřit?“ křičím na svou sestru Markétu a vrhám se na ni. Škrábu ji po obličejí, dýchám přerývavě a ta-hám ji za její dlouhé hnědé vlasy. Markéta křičí, škrábance mi oplácí a tahá mě za moje dlouhé černé vlasy ještě víc než já ji. Najednou se rozrazí dveře a náš o deset let starší bratr Petr nás od sebe násilím odtrhne. „Omluvte se jedná druhé a podejte si ruce,“ říká přísným hlasem, až se mi chce smát. Místo toho se však znovu rozkřičím: „Ona říká, že Michal je zloděj a já se ji mám omluvit?! Nikdy!“ Sotva to dořeknu, vlepím jí pořádnou facku. Ona mi ji vrátí a už se zase pereme. Petr škusne se mnou a potom s Markétou, napřed vrazí facku mně, pak jí, potom nás posílá se učít. O prázdninách! Ale musíme ho poslechnout, přestože já mám už sedmnáct a Markéta šestnácti roků.

Nemluví s ní. Jak si to mohla dovolit říct o mém klukovi, o klukovi, kterého miluju, tak jako nikoho na světě, jak o něm mohla říct, že krade! Jsem tak našťvaná, že se nemůžu na nic soustředit. V kuchyni slyším nějaké hlasy, tak se přikradu ke dveřím a poslouchám. „...byl, tak mi z peněženky, co jsem měla v tašce, zmizelo pět set korun. Kdo jiný by to mohl být, že! Že zrovna ona chodí s olašským cigánem!“ Další slova už jsem neslyšela, zazvonil telefon a Petr ho zvedl. Kráva jedna, myslím si v duchu. Sama je cigánka a dělá ze sebe frajerku. Ona by s cigánem nikdy chodit nemohla! Taký si obarvila vlasy na hnědo. Stejně jde na ní vidět, že je cigánka. Stejně jako na mně a Petrovi.

„Adriano, pojď sem!“ ozve se z kuchyně a já chťe nechťe musím jít. „Sedni si,“ ukáže mi Petr místo naproti němu v kuchyni. „Ty máš kluka?“ zeptá se vražedně. Bojím se ho, ale říkám pevným hlasem: „Mám.“ Je na něm vidět, že by mi nejraději znovu dal facku, ale ovládne se: „Jo, a jak se jmenuje ten tvůj kluk? Co dělá, studuje, pracuje, z jaké je rodiny?“ Bože, on se vůbec neptá, on mě vyslýchá! „Jmenuje se Michal Daniel, dělá tady na stavbě na sídlišti a jeho rodinu neznám,“ nedávám najevo svůj strach. „Obleč se,“ přikáže mi a mě ani nenapadne neuposlechnout. Jsem oblečená a čekám, co mi řekne. Nasedám do auta, opotřebovaného žigulíka, co má Petr na práci. Jedeme asi deset minut, cestu nesleduji. Přemýšlím, co na to řekne mamka s tátou, vynadají mi? Celý den jsou v práci oba dva a... „Vystup si,“ přikáže mi a za chvíli už zvoní na nějaký zvonek a já čtu štítek – Mária Bangová. Otevrou se dveře a v nich stojí – můj Michal! Byla to pravda. Vykrádal byty, auta, a to tak šikovně, že policii úspěšně unikal. Mária Bangová byla jeho sestřenice a on u ní bydlel.

Přijeli jsme domů, sedla jsem si na postel a přemýšlela. Petr přišel za mnou, podíval se na mě a hlasitě na mě zakřičel: „A teď nebreč!“ „Já nebrečím!“ chtěla jsem říct, ale slzy mi začaly stékat po tvářích a po bradě a Petr, v návalu lítosti a soucitu nade mnou, mi řekl, ať nebrečím, že za to nestojí. „Ale já brečím, že jsem byla tak blbá a naletěla mu,“ zavzlykám a slibuji si, že už se nikdy do žádného kluka nezamiluju!

Veronika Kačová

Jak se slavil MDR v Novém Jičíně

Lidé na celém světě osmého dubna slavili Mezinárodní den Romů. Výjimkou nebylo ani naše město Nový Jičín.

V základní škole Tyršova se uskutečnila přednáška s projekcí na téma Dějiny Romů. Michal Schuster z Muzea romské kultury v Brně vyprávěl o jejich putování do Evropy i tragických okolnostech romského holocaustu za druhé světové války. Součástí přednášky byla ochutnávka romské kuchyně, prodej hudebních nosičů, prohlídka knih i bezplatná nabídka časopisů.

Odpoledne program pokračoval v čajovně Archa. Návštěvníci si poslechli klavírní koncert mladého virtuóza Patrika Kača, v jehož podání zazněla také mezinárodní romská hymna Dželem, dželem. Opět nechyběla romská periodika, hudební nosiče a romská jídla. Tečku za oslavou učinil večerní koncert hudební skupiny Triangl Band z Přerova a vystoupení místního tanečního souboru Cikne Čhave v CoffeeMusicBaru.

Mezinárodní den Romů je připomínkou prvního světového kongresu Mezinárodní romské unie, který se konal v roce 1971 ve Velké Británii. Jeho delegáti se usnesli na podobě romské vlajky a mezinárodní romské hymny. V Česku tento svátek slavíme od devadesátých let. A proč jsem se k oslavám připojila také? Jsem hrdá, že jsem Romka – celým svým tělem, srdcem i duší. Jsem hrdá, že máme vlastní hymnu, vlajku, původ, zvyky, tradice a další poklady.

Veronika Kačová



foto: Michal Kristek

Zlaté srdce

„Už to dál nevydržím!“ nařikala si navená matka deseti dětí, která byla neustále v jednom kole. Matka tolika neposedných dětí neměla chvíli se sednout a něčeho se najíst. Děti neustále něco podnikaly, dělaly různé neplechy a neposlou-chaly maminku, která už nevědě-la, co si počít. Jedno z těch, které dělaly největší nepořádek a taky bylo zároveň nejmladší, se honilo se svým starším bratrem Josefem.

Anička, která nedávno oslavila dvanácté narozeniny, dělala takový rámus, až z toho mamince praskaly bubínky. Pepíček jeden z mála poslouchal maminku, ale to jen když mu koupila nové autíčko. Dalších pět dětí, kromě nejstarší dce-ry, která ji poslouchala na slovo, na sebe mluvíly jako babky na trhu. Samantha byla jediná, která dělala vše, co jí maminka nařídila.

Pomáhala, prala, vařila pro ty neposedné sourozence. Nedalo se říct, koho měla maminka nejraději, protože všechny byly jejími dětmi a ne-mohla mezi nimi dělat rozdíly. Když chtěl Josef nový míč, chtěly ho i ostatní děti. Nejlepším způsobem bylo pro maminku, aby nikomu ne-koupila nic a měla po starostech.

Jednoho dne mamince nebylo dobře, tak poslala Pepíčka, aby na-koupil na další den. Děti tentokrát souhlasily. Byly rády, že mohou jít do města, protože nemohly bez ma-minčina svolení nikam odejít, pou-ze na zahradu. Maminka jim tedy řekla, co mají nakoupit a řekla jim, ať se po nákupu ihned vrátí domů. Ostatní děti se dívaly na nové fil-my, které jim Samantha půjčila od

kamarádky, aby si mohla maminka na chvíli odpočinout. Maminka byla ráda, že pro ni dcera zajistila čas na své věci, protože už nebyla nejmladší. Trápily ji menší zdravot-ní obtíže, jako třeba bolesti zad a kolen.

Když se děti vracely domů, za-stavily se u stánku se železnými koulemi. Velice je to ohromilo, proto-že ještě nikdy nic takového nevi-děly. Když tu náhle vystřelil hlavu velice zajímavý muž urostlého vzhledu a zeptal se: „Přejete si něco, děti?“ A Pepíček se zeptal, kolik stojí ty koule. Muž odpově-děl: „Nejsou to jen takové obyčej-né koule! Mají zázračnou moc a jsou velice drahé. Co mi za ně dáte?“ „Všechny peníze jsme utra-tili za nákup! Nic nám nezbylo!“ řekla Anička. „Děti, vezměte si tuhle kouli zadarmo, nechci za ni nic, je už stará, nemá žádnou cenu! Splní vám jakékoliv přání! Ale než to přání vyslovíte, pořádně si to rozmyslete, protože vyslovené přá-ní nemůžete vrátit.“ Děti si jen ří-kaly, jaký hlupák je ten muž. Podě-kovaly za železnou kouli a odešly.

Když potom dorazily domů, ma-minka už ležela v posteli celá ble-dá a bezmocná. Nevěděly, co s ní je. Doktora volat nechtěla, protože si myslela, že je to jen obyčejná chřipka. Jenže to nebyla obyčejná nemoc, maminka měla srdeční pro-blémy, o kterých nevěděla. Jen ob-čas, když se na děti rozčílila, ji pích-lo jakoby do srdce. Všechny děti se sešly kolem její postele. Samantha nevěděla, koho uklidňovat, její ma-tka byla totiž na pokraji smrti a děti

věděly, že to zřejmě zavinily ony. Omlouvaly se mamince, jenže to k ničemu nebylo. Až si Anička vzpomněla na toho zvláštního muže ve stánku a na tu kouli, která měla kouzelnou moc. V duchu si řekla, že možná maminku vyléčí, co když mluvil pravdu? Anička tedy šla pro tu kouli, kterou dostaly a potichu vyslovila přání, kterého by nikdy nelitovala. Přála si, aby se jejich maminka uzdravila. Maminka po-cítila spokojenost. „Zabralo to!“ Tak přece nelhal. Maminka se uzdravila díky té staré kouli.

Anička všem řekla, že maminku vyléčila ta koule, ale děti ji nevěři-ly. „Dokážu vám to! Samantho, přej si něco, řekni to té kouli a uvidíš!“ Samantha tedy vyslovila největší přání, které nikdo z nich netušil. Všichni Samanthini sourozenci si mysleli, že jejím největším přáním je vdát se za toho největšího chala-na.

Jenže se mýlili. Samantha měla zlaté srdce, byla krásná, rozumná a pracovitá. Přála si, aby vládl mír, aby se lidé měli rádi a navzájem si pomáhali. Všechno se to splnilo, a víte, jak se to přání dokázalo spl-nit? Děti byly jako vyměněné. Už nebylo slyšet rámus, ale hlasité mluvení, ale bylo vidět, že v do-mácnosti vládne mír a pohoda. Děti si po sobě uklízely a nenechaly ma-minku se trápit. Po kouli jakoby se slehla zem a jediná Samantha vě-děla, co se doopravdy stalo a že je to tak, jak má být. Byla šťastná a její sourozenci taky. Všichni měli velké srdce, které se jen tak nezmě-ní.

Veronika Kačová

Den matek

Je to více než dvacet let od doby, kdy jsem se narodila. Již od útlého dětství se matka ke mně chovala jinak než ostatní matky ke svým dětem. Díky jejímu chování a přístupu ke mně byl můj vztah k ní trochu odtažitý. Narodila jsem se jí v sedmnácti letech a kvůli mně nedodělala školu, ztratila své kamarády a hlavně přišla o svobodu. Jako bych já za to mohla! Od rána do večera byla v práci a asi od pěti let mě nechávala doma samotnou. Nikdy se mnou nešla na žádné hřiště, na zmrzlinu, na bazén... Když jsem začala chodit do školy, tak ani nepoznala moji třídu, moje spolužačky. Kolikrát jsem ji prosila, aby se se mnou učila. Pokaždé mě odmítala. Tiše jsem záviděla svým kamarádkám. Bylo mi moc líto, že se ke mně takhle chová. Potřebovala jsem její lásku, něhu, péči... ale bohužel, ničeho se mi nedostávalo. Tátu jsem neměla. Ten mámu opustil, když se dozvěděl, že mě čeká.

Na střední škole jsem se seznámila s milým klukem a po škole jsme se odstěhovali na druhý konec republiky. Ve svých osmnácti letech jsem vlastně odešla z domova. Sbalila jsem si své věci a chystala se za svým klukem, který na mě čekal. Prála jsem si, aby mě máma za-

držela anebo aspoň aby mi popřála štěstí a objala mě, rozloučila se... ani tehdy jsem se nedočkala.

O několik let později jsem i já vychovávala své tři děti. Snažila jsem se je vychovávat tak, abych nedělala stejné chyby jako moje máma. Svým dětem jsem naslouchala, sdílela jsem s nimi jejich dětské starosti i radosti. Starala se o to, aby neměly nudné dětství a nabízela jsem jim všelijaké kroužky i výlety. Léta ubíhala a s matkou jsem se od toho dne, kdy jsem odešla z domova, neviděla. Věděla, že má vnoučata. Jednou za rok, na Vánoce, jim poslala pohlednici. Nic víc.

Roky stále utíkaly a mně jednoho dne zavolala teta a pověděla mi, že mám přijet za mámou, jelikož je na tom zdravotně špatně. Přemýšlela jsem, jestli to má vůbec cenu, stejně ji moje přítomnost neuzdraví. Ba naopak. Nakonec jsem nasedla do vlaku a jela. Po cestě i ve vlaku jsem mýjela děti s květinami v ruce. Ten den byl vlastně Svátek matek, trklo mi v hlavě. Vzpomněla jsem si na den, kdy jsem i já jako dítě přinesla ze školy ručně vyrobené přáníčko ke Dni matek. Vzala si ho ode mě, ale neprojevila žádnou radost a ráno jsem přáníčko našla v odpadkovém

koši. Koupila jsem bílé lilie. Vím, že je má ráda. Nechtěla jsem po tak dlouhé době přijet s prázdnou. Věšla jsem do domu, kde jsem prožila své ne zrovna šťastné dětství. Máma ležela v posteli. Byla tak jiná, než jsem ji znávala. Bledá, oči zapadlé a hlavně, jak hodně zestárla. Ani jsem si neuvědomila, jak rychle to vše uteklo. Podala jsem jí květiny se slovy: „To máš, mami, ke Dni matek.“ Usmála se, poděkovala mi. Vzala mě za ruku a omlouvala se mi za všechny ty roky, kdy se ke mně nechovala tak, jak měla. Přiznala se mi, že měla strach mi projevit lásku a pozornost, abych se na ni moc neupjala a ona by se pak cítila jako „pravá mamina“, a tím by si připadala stará a nemoderní. Kariéra a práce jí byly přednější než já a nakonec zůstala sama. Dívala se mi do očí a čekala, co řeknu. „Odpouštím ti, mami.“ Zavřela oči a navždy odešla. Jako by na tahle slova čekala až do své smrti.

Musela jsem si projít takovou zkušeností, abych do budoucna věděla, jak je důležité milovat svoje děti a všechnu lásku jim projevovat. Protože pro dítě je maminka jako Bůh. I když si to kolikrát neuvědomujeme. **Milka Kačová**

Mezinárodní den Romů v Karviné



„...a ponížují-li jedni kulturu druhých, ztrácejí příležitost naučit se z ní to, co by jejich lidství dodalo úplnosti.“

Tato moudrá slova indického myslitele Maháprabhudžího zazněla 8. dubna ve všech třídách II. stupně v rámci projektové hodiny u příležitosti Mezinárodního dne Romů. Žáci ve výuce dějepisu a občanské výchovy shlédli filmový dokument Romové, vyrobený za podpory Okresního úřadu Olomouc a Občanského sdružení Ostrov v Olomouci. Seznámili se s historií, řemesly a kulturou, zazněla překrásná romská hudba.

Zaposlouchali jsme se i do zpěvu děvčat, která svým spolužákům zapívala romskou píseň. Žáci pak sami vyprávěli o dalších rodinných tradicích, pokrmech, které se v romských rodinách vaří, a o dalších zvycích. V pracovních listech si pak všichni vyzkoušeli hádat romské hádanky nebo vylustit křížovku, se kterou jim však museli spolužáci pomoci. Dnes už ví, že tajenka „Ko kamel ča pes, na džanel s'oda bacht. – Kdo má rád jenom sebe, neví, co je štěstí.“ je k zamyšlení pro každého z nás.

Zapalačová Šárka
ZŠ Jarošova 33/851, Havířov-Šumbark

Zveřejňujeme odpověď prezidentské kanceláře občanskému aktivistovi Miroslavu Cinovi z Ostravy, jako důkaz, že občanská iniciativa pomalu ale jistě přináší své výsledky.



Kancelář prezidenta republiky
Mgr. Radek Augustin
Ředitel Odboru analytického

Praha dne 17. března 2015
Č.j.: 1840/2015
Vyřizuje: Mgr. Pačevětová, DiS.

Vážený pane Cino,

prezident republiky Miloš Zeman se seznámil s obsahem Vašeho dopisu ze dne 10. března 2015 a předal jej Odboru analytickému Kanceláře prezidenta republiky k vyřízení.

Ve svém podání opakovaně vyjadřujete své názory k začleňování občanů České republiky náležejících k romskému etniku do většinové společnosti.

V návaznosti na předchozí korespondenci, kterou jste s Kanceláři prezidenta republiky vedl v uplynulých letech, připomínám, že zákony v České republice se vztahují na všechny občany stejně a je třeba je i stejným způsobem uplatňovat. Úkolem vlády a státních institucí je zajistit občanům stejné podmínky v ochraně jejich práv.

S pozdravem



Vážený pan
Miroslav Cína
[redacted]
[redacted]

119 08 Praha – Hrad, Česká republika
tel.: +420 224 371 111

Le Dajengero d'ives

Hin oda buter sar biš berš, so man ul'iom mira dake. Imar čhavorestar has ke mande aver, nahas ajsi lachi sar aver dajora ke peskre čhavore. Vaš oda savi ke mande has, man latar čeporo odcirdavas. Uf'iom man, sar lake has dešuefta berš, vaš mange nadokerďas e škola, našaďas le kamaraten, a najbuter našaďas peskri slaboda. Sar te bi lake me vaš oda av'omas! Tosarastar ži rat' i ehas andre but' i a sar mange has pandž berš, ta man mukhelas korkora khere. Šoha manca naphirlas avri pro hrištos, te chal zmrzlina, pro bazenos... Sar phiravas andre škola, ta aňi naprindžardas mira trjeda, mire rakľoren. Keci-var la mangavas, hoj pes manca te sikhavel. Aľe joj nakamelas. Polokes rušavas pre mire kamaratki, zavizdinavas lenge. Has mange but phares, hoj pre mande e daj ajsi nalači. Kampolas mange, kaj man te dikhel rado, kaj man te del kami-ben, aľe nič olestar man nahas. Dad man nahas. La da mukhľas, sar pes dodžanľas, hoj hiňi phari.

Pre sredno škola man prindžardom jekhe muršecha a pal e škola geľam te bešel pre dujto agor andre republika. Sar mange has dešuochto berš, ta odgeľom andalo kher. Iľom mange mire veci a geľom pal miro pirano, so pre ma užarelas.

Kamavas, hoj man e daj te chudel abo te mange vinšindahas bacht, obchudľahas bi man... aľe aňi akor man nadoužardom.

Pal o vajkeci berša he me avri bararavas mire trin čhavoren. Bararavas len avka, kaj te nakerav ajse chyby, so kerelas miri daj. Mire čhavoren šunavas, šunavas, so mange vakernas, žengere starost' i he loš. Kamavas, kaj len te avel so te kerel, phiravas lenca pro vylety, kroužky... O berša denašenas a sar geľom het la datar, ta akorestar la nadikhľom. Džanelas, hoj la ehin la čhakere čhave. Jekhavar andro berš, pre Karačoňa, lenge bičhavelas ľil. Nič buter.

O berša denašenas a jekhvar mange vičindas miri bibi, la dakri pheň, hoj te avav pal e daj, bo hiňi but nasval' i. Gondolinavas, či majinav te džal, the avka pes nasastarela, te man dikhela. Mek lake avela goreder. Pal'is bešľom andre mašina a geľom pal late. Pal o drom he andre mašina rakhavas čhavoren le kytkenca. Koda džives has inepos le dajenge, dogeľas mange andro miro šero. Leperďom mange pro d'ives, sar somas čhajori a he me andom andal e škola ľiloro la dake pr'oda inepos. Iľas les mandar, aľe nahas aňi čeporo lošard' i a tosara rakhľom o ľiloro andro košos. Cinďom lake parňi lilija. Džanavas, hoj

len dikhel rado. Nakamavas te avel čuče vastenca. Geľom andro kher, kaj bariľom avri a kaj man nahas but šukar čhavoripen. E daj pašľolas andro haďos. Has ajsi aver, sar la prindžaravas. Sparňard' i, o jakha zapele a avka but phurisaľiľas. Aňi nazbačindom, hoj oda savoro avka sig denašľas. Podiňom lake e kytkale lavenca: „Oda tuke dav, mam, pro inepos le dajenge.“ Asand' iľas pre mande a pal'ikerďas. Chudľas man vastendar a premangelas pes vaš savore kole berša, so pre mande nahas but lachi. Phendas pre peste, hoj pes daralas man te dikhel rado, kaj pal'is pre late te naavav but sikhad' i a joj bi pes pal'is čujindahas sar „čačas dajori“ a pal'is bi avľahas phuri a nemoderno. E but' i lake has feder sar me a agorestar ačhiľas korkori. Dikhelas mange andro jakha a užarelas, so phenava. „Odmukhav tuke, mam.“ Pal kale lava phandľas o jakha a odgeľas. Sar te bi pre kale lava užarelas kim merela.

Mušindom mange kada savoro te predživel, kaj te džanľom, savi te avav ke mire čhave, sar but len te dikhel rado a te sikhavel lenge o kami-ben. Mo perdal o čhavoro hin e daj sar Del. He te amenge oda ke-civar nalas andro šero.

Milka Kačová

Den otevřených dveří ve službě KONTAKT Karviná

Ve městě Karviná, konkrétně v lokalitě Karviná – Nové Město, již dlouhodobě působí terénní sociální služba Slezské diakonie KONTAKT Karviná, terénní program. Služba prostřednictvím dvou terénních sociálních pracovníků v přímé péči poskytuje dospělým potřebné informace a další podporu tak, aby dokázali řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. Nyní poskytuje bezplatnou službu asi 85 evidovaným uživatelům.

Mimo prioritní přímou práci se pracovníci snaží terénní sociální

službu výrazně propagovat. Jedním z propagačních kanálů je konání tzv. Dne otevřených dveří, nejen pro uživatele, ale i pro potenciální zájemce o službu nebo veřejnost.

Hlavní náplní této akce především pro veřejnost, a to nejen odbornou z řad kolegů z oboru, bylo propagovat samotnou sociální službu, popsat příchodím její účel, nabídku, působnost a také vyzdvihnout její význam pro uživatele, kteří ji využívají.

Terénní pracovníci spolu s vedoucí střediska Ivetou Kuczerovou

popisovali příchodím návštěvníkům práci služby a pozitivní dopady terénní práce v lokalitě. Příchodím bylo také představeno detašované pracoviště, kde má služba své zázemí. Touto formou byl zdůrazněn přínos fungujícího detašovaného pracoviště v lokalitě pro uživatele, nejen proto, jak blízko v jejich přirozeném sociálním prostředí se pracoviště služby KONTAKT Karviná, terénní program nachází.

Veronika Žilková, Vít Goryl
Terénní sociální pracovníci
KONTAKT Karviná

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Program na duben–červen 2015

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

VÝSTAVY:

Kesaj čhave, příběh dětí víly Kesaj – výstava komiksů a fotografií z dílny francouzských autorů, jejichž společným tématem je romský hudební soubor Kesaj čhave ze Slovenska.

Výstavní projekt sestává ze tří částí:

- „Bohatství Romů“ – úryvky z komiksu ilustrátora Johanna Le Berre, zachycující tvorbu souboru Kesaj čhave
- „Kesaj čhave, zázrak dětí víly“ – fotografie Jeana-Michella Delage
- „Naše cesty za Romy“ – fotografie Claudea a Marie-José Carretových

17. 4.–15. 9. 2015

Součástí výstavy budou rovněž výtvarné dílny:

24. 5., 21. 6., vždy v 15⁰⁰ hodin.

Výtvarná dílna pro děti na motivy výstavy Kesaj čhave zahrnuje společnou prohlídku výstavy „Kesaj čhave“ a vlastní tvorbu v ateliéru. Po jednoduchých cvičeních s tužkou a papírem se pracujeme ke svému vlastnímu komiksu. Program trvá 90 minut, děti mladší šesti let mohou přijít pouze v doprovodu rodičů.

Místo konání: Muzeum romské kultury

Stálá expozice Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie po současnost na ploše celého jednoho muzejního patra. Prezentace je rozložena do šesti výstavních sálů, kde za doprovodu romské hudby zhlédnete kromě unikátních historických sbírkových předmětů i umělecká díla a filmové dokumenty, to vše v atraktivních kulisách, přenášejících návštěvníka hluboko v čas do minulosti. Expozice je plná audiovizuálních prvků a je vhodná pro

děti i dospělé. Je ideálním prostředkem pro doplnění výuky základních a středních škol.

Filmové čtvrtky v Moravské zemské knihovně

Pravidelná filmová promítání pořádaná Muzeem romské kultury v prostorách konferenčního sálu Moravské zemské knihovny. Po projekci následuje diskuze s hostem.

21. 5. 18⁰⁰ – Pásmo archivních slovenských snímků Cesta z osady – Upre Roma (1955), Zbohom Péro (1960), Žijú v budúcnosti svojho rodu (1962), Komplexná čata (1977), Biela cesta vedie z osady (1978)

18. 6. 18⁰⁰ – Tomáš Kratochvíl: Češi proti Čechům (ČR, 2015, 88 min.)

DALŠÍ AKCE:

16. 5. – Brněnská muzejní noc v Muzeu romské kultury

18⁰⁰–18³⁰ průvod hudebního souboru Kesaj čhave (SR) ulicí Hvězdová a zpět k muzeu

18³⁰–19¹⁵ vystoupení hudebního souboru Kesaj čhave (SR) před muzeem

19³⁰–20³⁰ prohlídka stálé expozice Příběh Romů s odborným komentářem

20³⁰–21³⁰ vystoupení hudebního souboru Kesaj čhave (SR) před muzeem

22⁰⁰–23⁰⁰ komentovaná prohlídka stálé expozice Příběh Romů s odborným komentářem

18⁰⁰–22⁰⁰ předvádění tradičního romského řemesla – výroba z proutí

18⁰⁰–20⁰⁰ výtvarná dílna pro děti

23³⁰ poslední vstup do muzea

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury České republiky

Nabídka inzerce

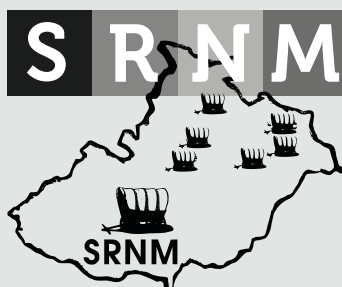
celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25 %
žádosti o inzerci na mail: holomkova@srnm.cz



Společenství Romů na Moravě
Romano jekhetaniben pre Morava

**Adresa redakce
Romano hangos
a Společenství
Romů
na Moravě**

**Bratislavská 65a,
Brno 602 00
tel.: 545 246 673
www.srnm.cz**

**číslo účtu:
2300661977/2010**

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:
způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00.

Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010

cena předplatného pro rok 2015 je 280 Kč

khamoro
světový romský festival
world roma festival

PŘIHLASTE SE DO SOUTĚŽE

**STREET
BATTLE
JAM**

30. 5. 2015

**BATTLES
ALL STYLES** **WORKSHOPY** **HODNOTNÉ
CENY PRO VÍTEZE**

www.khamoro.cz

Brněnská muzejní noc v Muzeu romské kultury

BRNĚNSKÁ
MUZEJNÍ
NOC

→
18 – 24
HOD

→
SO 16. 5.
2015



MUZEJNÍ
NOC
16. 5.
MUSEUM

Přijďte do Muzea romské kultury prožít Brněnskou muzejní noc!

Připravili jsme pro Vás nabitý program plný hudby, tance, ale i možnosti návštěvy stálé expozice. Hned dvakrát během noci si budete moci poslechnout vystoupení skupiny Kesaj čhave. Výstava komiksů a fotografií, která vypráví právě příběhy tohoto souboru, pro Vás bude k dispozici ke zhlédnutí v muzeu. Pro zájemce o stálou expozici „Příběh Romů“ je připravena komentovaná prohlídka. A samozřejmě máme program i pro děti – v tvůrčích dílnách si budou moci vytvořit svůj vlastní komiks!

Vstup na všechny akce je zdarma. Termín: 16. 5. 2015 od 18 hodin

18 ⁰⁰ –18 ³⁰ Zahájení – průvod slovenského souboru Kesaj čhave ulicí Hvězdová a zpět k muzeu	20 ³⁰ –21 ³⁰ Vystoupení souboru Kesaj čhave
18 ³⁰ –19 ¹⁵ Pěvecké a taneční vystoupení souboru Kesaj čhave před muzeem	22 ⁰⁰ –23 ⁰⁰ Prohlídka stálé expozice Příběh Romů s odborným komentářem
19 ³⁰ –20 ³⁰ Prohlídka stálé expozice Příběh Romů s odborným komentářem	18 ⁰⁰ –22 ⁰⁰ Předvádění tradičního romského řemesla – výroba z proutí
	18 ⁰⁰ –20 ⁰⁰ Výtvarná dílna pro děti s tvorbou komiksu

- Muzeem budou provázet průvodkyně oděné do krojů různých romských skupin světa.
- Po celou dobu trvání akce budete moci ochutnat tradiční romské pokrmy.
- Budete moci navštívit i výstavu komiksů a fotografií „Kesaj čhave“